

Lengte

20 km

Start- en eindpunt

Dorpshuis 't Hart van
Spoordonk, voormalige H.
Bernadette kerk
Bernadettestraat 2
5688 KN Spoordonk-
Oirschot

Openbaar vervoer

 Buslijn 141 Bravo-Arriva,
Tilburg - Best Station.
Bushalte Bernadettestraat,
5688 KN Spoordonk-Oirschot

Parkeren

 Dorpshuis 't Hart van
Spoordonk, voormalige H.
Bernadette kerk,
Bernadettestraat 2, 5688 KN
Spoordonk- Oirschot

Horeca

 boerderijterras Jacobushof
Middendreef 2
5281 ST Boxtel

 Op enkele punten onderweg
zijn banken en
picknickplaatsen ingericht

Routemaker

Charles Aerssens

Versiedatum

31-03-2024

Hart van Brabant

Deze verrassende rondwandeling voert ons vanaf vertrek uit Spoordonk langs de Spoordonkse Watermolen door het meanderende beekdal van de Beerze. We wandelen naar het brede gebied, waar beemden en grashooilanden in de natte seizoenen onder water staan, als de Beerze buiten de oevers treedt. Langs de broekbossen van de Logtse Velden en het Winkelsven bereiken we de zuidzijde van de Kampina met natuurgebied Smalbroeken. Als we de Heilooop zijn overgestoken, gaat de route door het natuurontwikkelingsgebied Banisveld, waar landbouw en vuilstort zijn verdwenen en een indrukwekkend nat gebied is ontstaan met een uitkijktoren, de 'Tour de Frans'. Het volgende traject leidt ons langs de Koevertsche Loop door open landbouwgebied naar de Jacobushof, vanwaar we langs de bosrand van het Kinderbos over de Kinderbosroute naar de westzijde van natuurgebied De Mortelen (Oude Grintweg) wandelen. Door het coulissenlandschap langs de buurtschappen Tregelaar, Polsdonken en Pandgat steken we de Spoordonkseweg over en wandelen langs Golfbaan Pitch&Putt Golf Oirschot in de richting van de A58. Met een ruime boog over Beerseveld keren we terug naar het vertrekpunt in Spoordonk.

Routebeschrijving verloopt via knooppunten van het Wandelroutenetwerk VisitBrabant:
28 - 50 - 26 - 23 - 25 - 9 - 70 - 24 - 57 - 80 - 61 - 62 - 65 - 66 - 68 - 17 19 - 20 - 21 - 22
38 - 37 - 28

Routebeschrijving

1 De rondwandeling vertrekt vanaf de parkeerplaats aan de Bernadettestraat bij Dorpshuis 't Hart van Spoordonk (1) bij de karakteristieke H. Bernadettekerk (2), die het middelpunt van het dorp Spoordonk vormt. Vanaf de parkeerplaats wandelen we bij KNP 28 linksaf de doorgaande Spoordonkseweg in. Even verderop houden we rechts aan over de oude weg in de richting van de aan de Beerze gelegen Spoordonkse Watermolen (3). Na de oversteek via de voetgangersbrug volgen we aan de overzijde van de Beerze het voetpad op de westelijke oever het dal van de Beerze stroomafwaarts. We passeren de lange vistrap, met 18 'treden'. Aangekomen bij het bruggetje en KNP50 houden we de westelijke oever aan langs de niet gekanaliseerde Beerze. Onder de hoogspanningsmasten door meandert de Beerze richting de Viermanekesbrug aan de Broekstraat. Het laatste stuk tot deze brug is gekanaliseerd. Aangekomen op de Broekstaat bij KNP26 zien we recht voor ons een grote schuilhut met picknickplek. Naar rechts steken we de brug over en volgen nu de route op de oostelijke oever van de Beerze. Weldra bereiken we een 170 hectare brede dal van de Beerze (4). Deze grote overstromingsvlakte kan het water van de Beerze langer vasthouden, waardoor de afvoer vertraagt en wateroverlast benedenstrooms afneemt. We lopen rechtsom langs de buitenzijde van dit retentiebekken (5) over een dijkje tot we door een klaphekje het gebied verlaten en op de Logtse Baan staan bij KNP23 met een parkeerplaats.

2 Hier bij KNP23 en de picknickplek gaat de route naar links en verloopt over het grasbaantje parallel aan de verharding van de Logtse Baan. Als we bij de brug over de Beerze zijn aangekomen, hebben we naar links zicht op het retentiebekken en het natuurontwikkelingsgebied de Logtse Baan. Naar rechts stroomt de Beerze de Logtse Velden (6) in. We steken de Beerze over en blijven op het grasbaantje. Voorbij KNP25 wandelen we naar rechts met de bocht mee langs de bosrand van het natuurgebied Smalbroeken tot we het klaphekje bereiken bij KNP9. Door een klaphekje betreden

we het natuurgebied rond om het Winkelsven (7). Voor ons krijgen we zicht op het Winkelsven. Dit ven ligt verscholen aan de zuidelijke rand van de Natuurgebied Kampina. Een dijkje voert ons tegen de klok in om het Winkelsven. En naar rechts bereiken we bij KNP70 de Balsvoortseweg, die even verderop rechtsaf na de brug over de Beerze en de Heiloo, overgaat in de Brinksdijk. Rechts van de route is het gebied ingericht als moerasbos. Dit deel tussen de Brinksdijk en de Logtse Baan overstroomt gemiddeld één keer per jaar. De Brinksdijk vervolgen we langs KNP24 tot aan de kruising met het Banisveld bij de picknickplaats en KNP57.

3 Op de kruising bij KNP57 wandelen we naar links in noordelijke richting langs de Heiloo en langs de westelijke grens van natuurgebied Het Banisveld (8). De uitkijktoren 'Tour de Frans' is een bezoekje waard om een indruk te krijgen van het natuurontwikkelingsproject van het voormalig agrarisch landschap! Vanhier vervolgen we de route in noordoostelijke richting en gaat de onverharde weg over in asphalt. Na het wildrooster nemen we het grasbaantje linksaf tot aan KNP80. Rechtsaf door een bomenlaantje komen we op de Koevoortseweg, die we naar links volgen tot aan het bruggetje over de Koevoortsche Loop. De groengele markering wijst ons de weg naar rechts op de oever van de Koevoortsche Loop. Het graspad leidt ons door de eilanden langs KNP61 tot bij een draaihekje en KNP62 aan de Koevoortsche Loop. Hier steken we linksaf door naar de Beukendreef en volgen de groengele markering naar rechts tot we bij KNP 65 de Jacobushof (9) bereiken, waar de oude rundveestal is omgetoverd tot een sfeervol café, dat vanaf de 'Koeientoffel' direct een kijkje in de koeienstal geeft.

4 Vanaf de Jacobushof wandelen we bij KNP65 over de Middendreef naar de T-splitsing op de Jacob Reutenlaan bij KNP66, waar we rechtsaf slaan en het asphalt verlaten. Door een bomenlaantje bereiken we de bosrand bij KNP68. Hier naar links langs de bosrand tot we aan een draaihekje komen

en dan door het weiland in zuidoostelijke richting tot we opnieuw aan een draaihekje staan. We verlaten het drassig gebied en volgen de markering over een smal bospad dat ons naar de Oude Grintweg leidt bij KNP17. Even naar rechts komen we op een markant punt: het kruis ter nagedachtenis aan het Italiaanse schilderijenverkopertje Geovanni Castione (1822-1838) (10), die op deze plaats op 2 juni 1838 is vermoord. We volgen de Oude Grintweg en slaan dan na goed 50 meter rechtsaf langs de bosrand het onverharde pad in tot we op de T-splitsing naar links afslaan, waar we opnieuw op de groengele markering van het wandelrouten netwerk volgen tot we het asfalt van Steenrijt bereiken. We steken bij KNP19 schuin naar rechts over en vervolgen onze wandeling langs het grasveldje met picknicktafel over Vinkendonken tot we op de Meierijsebaan uitkomen. Het gaat naar links onder de hoogspanningsmasten door en na KNP20 een paar honderd meter slaan we rechtsaf Ravendonken in. We passeren naar rechts een monumentale Brabantse langgevelboerderij. Op de T-splitsing met KNP21 aangekomen wandelen we naar links en zo bereiken we over de Priemsteeg het buurtschap Polsdonken aan de rand van het eeuwenoude Mortelen gebied, dat zich als coulisselandschap kenmerkt door kleinschaligheid, houtwallen en randbeplanting.

5 Bij KNP21 wandelen we naar rechts langs een tweetal Bed & Breakfast: 'De Donkhoeve en 'Hoeve Polsdonk'. Aangekomen bij KNP22 op de T-splitsing met de Krukkerd en de Kampsesteeg slaan we links af. Deze Kampsesteeg vervolgen we tot op de Frankische driehoek in het buurtschap Pandgat, waar we links aanhouden en tussen de bebouwing door de Spoordonkseweg bereiken. Hier steken we over en volgen er de markering naar de boskapel de Heilige Eik over Mousten/Lieveld tot KNP38 en slaan hier rechtsaf. We zijn hier in het buitengebied aan de zuidzijde van Spoordonk. Aan het einde van Mousten ligt de 4,5 hectare Pitch&Putt Golfbaan. Hier wijst de groengele markering van het wandelrouten netwerk ons naar rechts de Lubberstraat in. Aangekomen aan de oprit van het viaduct over de A58 bij KNP37 volgen we naar rechts langs het talud het Beerseveld. Deze verharding voert ons direct langs de A58 met een grote boog terug naar het centrum van Spoordonk. Voorbij de Sweerts de Landasstraat nemen we rechts het voetpad dat ons tussen de bebouwing door terugbrengt naar de Sint Bernadettekerk, waar we onze rondwandeling gestart zijn.

Omgevingsinformatie

1 - Spoordonk

Dit kerkdorp in de Gemeente Oirschot is gelegen tussen Oirschot en Moergestel. De naam Spoordonk is waarschijnlijk een combinatie van 'spork', een bessenstruik, en 'donk', waarmee een hoge zandkop in een moerassige omgeving wordt aangeduid in het dal van de Beerze. Maar het kleine dorp kent een roemrijke historie als zetel van de familie van Merode, die Heer van Oirschot zijn. Zij hebben hier het kasteel Huis ten Bergh, een watermolen en een viertal domeinhoeves in bezit gehad. Bij het voormalige Kasteel Ten Bergh, dat aan de Beerze gelegen heeft, is Spoordonk ontstaan. In de 18e eeuw wordt dit kasteel gesloopt, maar de slotpoort en het koetshuis zijn nog aanwezig. Op de plaats van het voormalige kasteel ligt nu een boerderij. De watermolen en het water van de Beerze waren voor de Heren van Oirschot van zo'n groot strategisch belang, dat ze zich liever in Spoordonk vestigen dan in Oirschot, wat in de late Middeleeuwen meer voor de hand heeft gelegen, omdat deze plaats belangrijker is. De bebouwing van Spoordonk is rond het kasteel en de molen ontstaan.

2 - Voormalige H. Bernadette kerk

De bewoners van Spoordonk willen al een eigen parochie stichten op het eind van de 19e eeuw,

maar pas in 1934 krijgen ze hiervoor toestemming van de bisschop. Als patrones van de kerk kiest men de H. Bernadette. De parochiekerk wordt op 28 september 1936 ingewijd, nadat in augustus 1935 is begonnen met de bouw, naar een ontwerp van architect A.J.M. Rats uit Blerick. Het moet een Romaanse kerk worden, naar het voorbeeld van de kerk in Hout-Blerick, omdat deze stijl het beste bij het landschap past. Aannemer is Gebr. Geelen uit het Limburgse Neer. Op 21 oktober 1944 vallen de granaten op de kerk en de pastorie. Na de bevrijding van Spoorndonk op 25 oktober 1944 door de 15th Scottish Infantry Division onder Generaal Colin Muir Barber, bloeit de parochie opnieuw sterk op. In de jaren vijftig wordt de parochiekerk dankzij de grote solidariteit en inspanningen van de bevolking verfraaid met gebrandschilderde ramen, een orgel, nieuwe communiebanken en kerkklokken en fungeert de H. Bernadettekerk als bedevaartsoord voor Bernadette Soubirous (1844-1879). Maar de tijden van het 'Rijke Roomsche Leven' zijn ook hier verdwenen en de kerk in 2019 aan de eredienst onttrokken en heeft nu als Dorpshuis 't Hart van Spoorndonk een plaats gekregen in de gemeenschap van Sp[oorndonk!

3 - Spoorдонkse Watermolen

Deze watermolen is de enige nog bestaande watermolen aan de Beerze. Het verschil in waterpeil voor en na de Spoorдонkse Watermolen bedraagt 2 meter. Dit komt omdat in de 'sporker donk de Beerze zich versmalt waardoor het water voldoende druk opbouwt om een waterrad voort te stuwen. Van oorsprong is de Spoorдонkse Watermolen een dubbele onderslag watermolen. De watermolen wordt beschreven vanaf 1320, maar waarschijnlijk staat deze er al veel langer. In het Plakkaat van keizer Karel V van 10 april 1545 wordt de molen genoemd in het kader van de waterbeheersing en behoorde toen toe aan de Heren van Boxtel. Tussen 1649 en 1772 is de molen afgesplitst van het eigendom van het Kasteel Ten Bergh. In 1844 wordt de watermolen verpacht aan de familie Van Esch, die deze nog steeds in bezit heeft. In 1868 zijn de houten molengebouwen door de nu nog bestaande stenen exemplaren vervangen. Ze heeft dienst gedaan als oliemolen en als korenmolen. In het midden van het gebouw bevindt zich de ruimte met de raderen. Het linkerdeel is de oliemolen, het rechterdeel de korenmolen. Tegenwoordig wordt de voormalige oliemolen bewoond door de eigenaar, die het gebouw heeft gerestaureerd en de korenmolen heeft hersteld zodat er weer op waterkracht graan gemalen kan worden. Op de molen bevindt zich een reclame voor het verdwenen merk Wyers Oude Jenever. Het bezoekerscentrum en de horeca zijn gesloten.

4 - Dal van de Beerze

Strikt genomen begint de Beerze bij het landgoed Baest, waar de Groote Beerze en de Kleine Beerze samenvloeien. Vervolgens stroomt de beek onder de A58 door langs Spoorдонk en de Kampina naar Lennisheuvel, waar de Beerze Smalwater gaat heten om dan in de buurt van Boxtel te splitsen in een oostelijke tak die uitmondt in de Dommel en een westelijke tak die uitmondt in de Esschestroom, die bij Halder ook in de Dommel uitkomt. Was nog niet zolang geleden de Beerze een rechte, tussen kades ingeklemde bak water waar weinig aan te beleven viel, daar is nu duidelijk verandering in gekomen. Waterschap De Dommel en Natuurmonumenten heeft de Beerze over het hele traject zijn oorspronkelijk aanzien teruggeven. Meerdere beekherstelprojecten zijn uitgevoerd en hebben ervoor gezorgd dat dit laagland riviertje terug gebracht is en zijn natuurlijke en oorspronkelijke waterloop heeft teruggekregen. Rivierkronkels, moeraszones, vistrappen, zandige oeverranden en overstromingsvlakten hebben het dal van de Beerze omgetoverd tot een groen lint, dat een kronkelende traject in het stroomgebied van de Beerze vanaf de Spoorдонkse Watermolen naar Logtse Baan, Logtse Velden en Smalbroeken heeft gekregen.

5 - Retentiebekken van de Logtse Baan.

Om het water van de Beerze langer vast kan houden, waardoor de afvoer vertraagt en wateroverlast benedenstrooms afneemt, is een 170 hectare grote overstromingsvlakte in het dal van de Beerze gerealiseerd. Daarnaast zijn er enkele poelen gegraven. Dit retentiebekken staat voor een groot deel van het jaar gedeeltelijk onder water en inundeert volledig bij hoge waterafvoeren van de Beerze. De

Logtse baan wordt gekenmerkt als natuurontwikkelingsgebied en omdat er een groot deel van het jaar water staat, is het een aantrekkelijk gebied voor vogels. De natuur bestaat uit voedselminnende soorten, zoals wilg, berk, kattenstaart en pitrus en wordt beheerd door het inzetten van runderen die de begroeiing kort houden.

6 - Logtse Velden

Als de Logtse Baan 'vol' is, fungeren de benedenstroomse Logtse Velden als tweede overstromingsgebied voor de Beerze. Aanvankelijk waren hier ook blauwgraslanden, maar deze zijn opgeofferd om het verderop gelegen natuurgebied de Smalbroeken voorbij de Brinksdijk met de blauwgraslanden te kunnen behouden. Gemiddeld stromen de Logtse Velden eenmaal per jaar onder water. Als ook deze vol staan, wordt het water van de Beerze verder afgevoerd. Dit gebeurt via de Heiloo, een watergang die om het natuurgebied Smalbroeken heen stroomt. Zo blijft het natuurgebied gevrijwaard van voedselrijk water. De dijkes die om het natuurgebied liggen, behoeden het voor overstromingen.

7 - Winkelsven

Door de herinrichting van dit ven heeft kalkrijk water een basis gecreëerd voor een gezond ecosysteem, dat weer kansen biedt aan een grotere soortenrijkdom. Je vindt hier bijvoorbeeld het Bonte Dikkopje en Gentiaanblauwtje, vlinders die floreren in dit plasdrasse gebied. En onlangs is in het ondiepe water van het Winkelsven een in heel Europa zeldzaam kranswier, het *Nitella confervacea*, ontdekt.

8 - Het Banisveld

Een gebied van 115 hectare op de grens van de Gemeenten Oirschot en Boxtel is door de Vereniging Natuurmonumenten in 1996 aangekocht als natuurgebied. Hier was ook de vuilstort van de Gemeente Boxtel gelegen en er was weidegebied voor de veeteelt. De koeien en de stallen zijn verdwijnen, de voedselrijke bemeste bovenlaag afgevoerd, de grond verschaald en enkele sloten verlegd. Zo is de originele zandgrond weer aan de oppervlakte gekomen en dankzij de nog levenskrachtige zaden en hebben zeldzame planten weer ruimte gekregen. Binnen een tijdsbestek van 10 jaar is het gebied veranderd van een grootschalig landbouwgebied in natuur met rijke flora, zoals klokjesgentiaan, zonnedauw, verschillende soorten orchis, wolfsklauw, moerashertshooi, bosdroogbloem, bruine snavelbies, galigaan, grondster, kruipbrem en kamgras. Het graven van poelen heeft gezorgd voor de komst reptielen als de levendbarende hagedis en amfibieën als watersalamander en vinpootsalamander. De voormalige vuilnisbelt is afgedekt en omgevormd tot een uitkijkheuvel met uitzichttoren, de 'Tour de Frans', vernoemd naar boswachter Frans Kapteijns, een eerbetoon bij zijn pensionering in 2019! Op dezelfde plek stond vroeger een houten uitkijktoren, maar na 13 jaar trouwe dienst, werd een bezoek gevaarlijk vanwege rot hout en aantasting door schimmels.

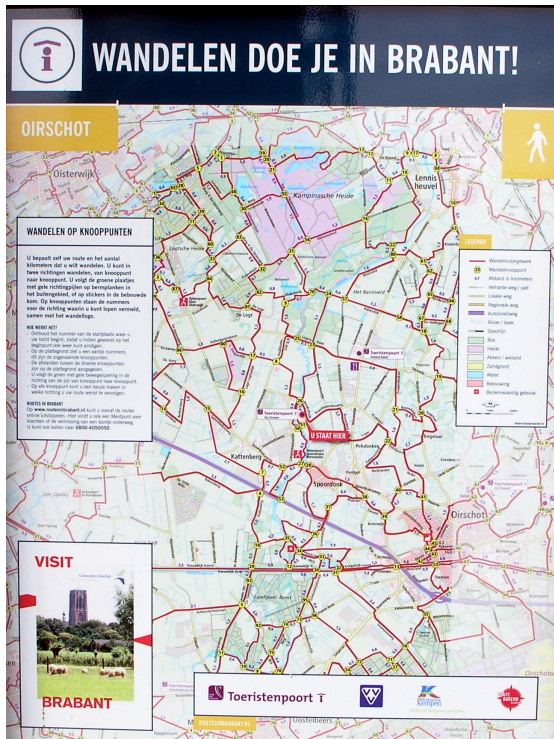
9 - De Jacobushof

In het buitengebied van Lennisheuvel staat deze uitspanning met boerderijterras. Het is een van de mooiste plekjes in het Groene Woud en een uitstekende gelegenheid voor een pauze! De oude rundveestal die is omgetoverd tot een sfeervol café met een groot terras en in het café kijkt u vanaf de 'Koeientoffel' direct in de koeienstal

10 - Herinneringskruis Geovanni Castione

Het monumentje is ter nagedachtenis aan het Italiaanse schilderijenverkopertje Geovanni Castione (1822-1838) die op deze plaats op 2 juni 1838 is vermoord bij een beroving van zijn 18 gulden door de Arnhemse marskramer Martinus Zoeren. De uit Sardinië afkomstige Geovanni Castione is op zijn

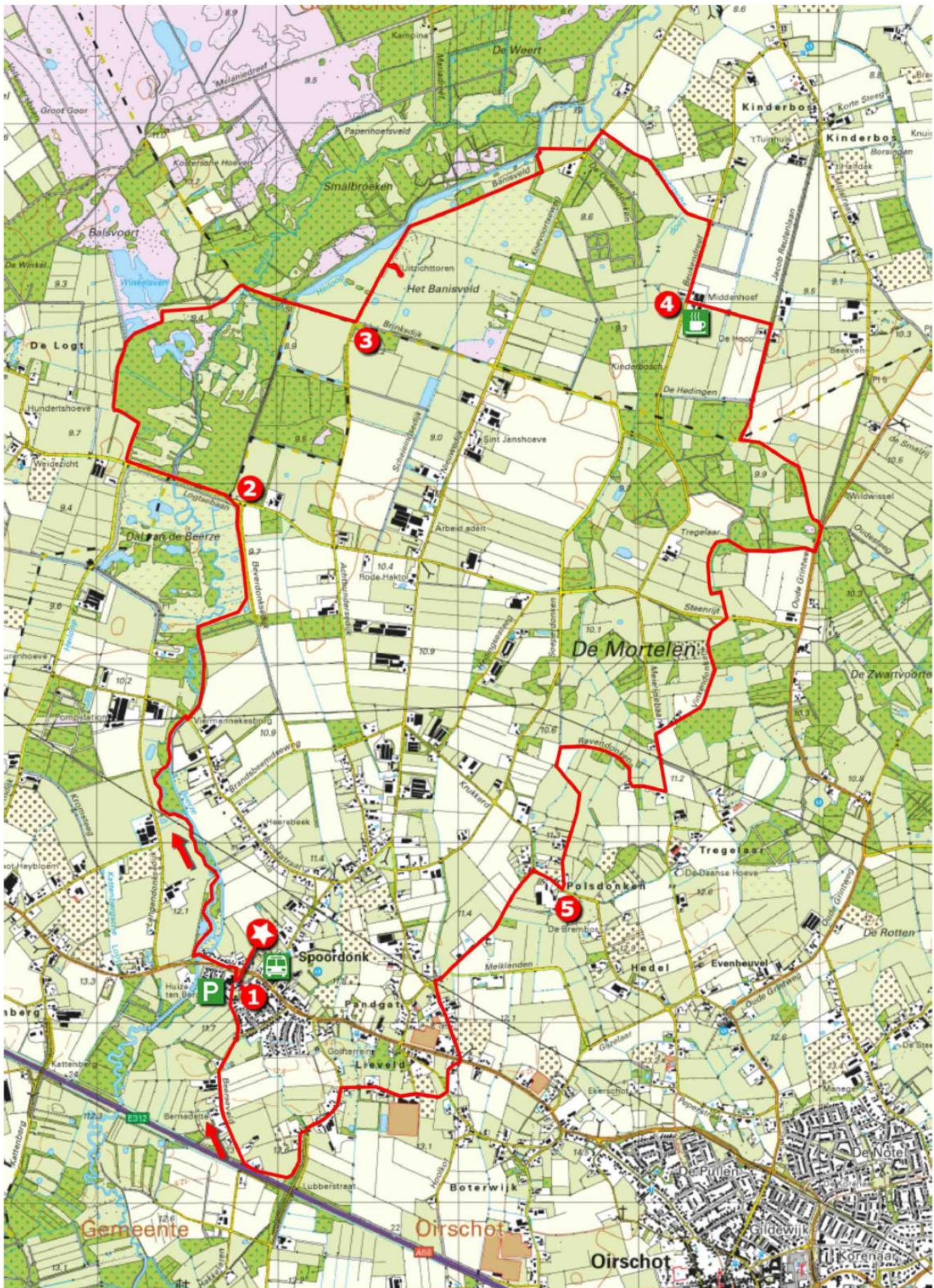
16e meegenomen door Johannes Baptista Borghino, een vriend van zijn vader. Deze Johannes Baptista Borghino woont in Boxtel en heeft een handel in prenten en lijsten. Geovanni Castione zal hem gaan bijstaan in zijn werk en trekt met een mars op zijn rug vol prenten en lijsten door het Brabantse land en doet goede zaken. Op 30 mei 1838 strijkt hij neer in Oirschot om er zijn waren te venten en verblijft er in de herberg van de weduwe van Cuijk. Hier ontmoet hij de op 1 april 1838 de uit het tuchthuis in Woerden ontslagen marskramer in band en garen Martinus Zoeren, die eveneens na een kort verblijf in Boxtel zijn intrek heeft genomen in dezelfde herberg, maar hij is platzak. Op 2 juni verlaten ze beiden de herberg en lopen samen op. Dit wordt Geovanni Castione fataal. Hij wordt door de 17-jarige Martinus Zoeren hard neergeslagen en in een ondiepe sloot verdronken. Op 4 juni worden enkele spullen en het lijk van Geovanni Castione gevonden. Als dader wordt Martinus Zoeren snel getraceerd, als hij opeens welgesteld is. Hij wordt op 5 juni gearresteerd. Veroordeeld tot de doodstraf wegens beroving en moord wordt het vonnis op 26 november 1839 voltrokken in zijn geboorteplaats Arnhem.

Op pad in het beekdal van de Beerze, 20 km

WandelZoekpagina

Aangemaakt voor: Charles Aerssens

Copyright Topografische Dienst Kadaster, Emmen